

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางคลองเปรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำในเรือนจำ และเพื่อแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มนักโทษเด็ดขาดเรือนจำกลางคลองเปรมทุกประเภทคดี เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย เป็นผู้ต้องขังตั้งแต่ชั้นดีขึ้นไป กระทำผิดเป็นครั้งแรก และถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางคลองเปรม มาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน และมีโทษจำคุกต่อไปเหลือไม่น้อยกว่า 6 เดือน เป็นการสุ่มอย่างมีระบบ โดยใช้ความน่าจะเป็น (System random sampling) การทำบัญชีประชากร และกำหนดช่วงในการสุ่ม ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และได้หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach ก่อนเก็บข้อมูลจริง ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.814 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 334 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 29-39 ปี มีร้อยละ 29.9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 44.6 มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากที่สุดร้อยละ 61.1 มีสถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 49.7 ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพอาชีพ บริษัท/เอกชน/ลูกจ้าง ร้อยละ 52.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 29.3

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กระทำผิดในคดียาเสพติดให้โทษร้อยละ 48.8 มีกำหนดโทษตั้งแต่ 10-20 ปี ร้อยละ 63.5 จำคุกมาแล้วตั้งแต่ 2-7 ปี ร้อยละ 54.5 มีระดับการยอมรับในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.90 โดยยอมรับว่าตนเองได้กระทำผิดในคดีนี้จริงมีจำนวนมากที่สุด

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.48 โดยส่วนใหญ่เห็นว่าระหว่างอยู่ในเรือนจำครอบครัวเป็นกำลังใจสำคัญทำให้สามารถอยู่ในเรือนจำได้มีจำนวนมากที่สุด และมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.10 โดยส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้วาจา กิริยา และท่าทางที่ไม่สุภาพ ไม่เหมาะสมมีจำนวนมากที่สุด

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน คือ การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำ และการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ ผลการศึกษา พบว่า การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพสังคมในเรือนจำอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.44 โดยกลุ่มตัวอย่างพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานเรือนจำเสมอมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.78 และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานเรือนจำเสมอมีจำนวนมากที่สุด ส่วนการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.44 โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำมีความแออัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.70 และส่วนใหญ่เห็นว่า สภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำมีความแออัดมีจำนวนมากที่สุด ในภาพรวมของการการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 แสดงว่า ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำได้ปานกลาง

5. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไม่เป็นธรรม มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มต่าง ๆ ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันมีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 17.54 รองลงมาเห็นว่า เจ้าหน้าที่ควรมีดุลยพินิจในการรับฟังข้อมูล ฟังหูไว้หู และควรมีความเข้าใจถึงสภาพความเป็นผู้ต้องขัง ขาดทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขังและขาดจิตวิทยาในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง ร้อยละ 5.66 เจ้าหน้าที่ขาดทัศนคติในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง ร้อยละ 5.66 การถูกเอาเปรียบค่าแรงงานและถูกบั่นทอนค่าแรงงานจากการฝึกวิชาชีพ การถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำแสวงหาประโยชน์จากผู้ต้องขัง ร้อยละ 2.83 และกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและสวัสดิการผู้ต้องขัง ร้อยละ 1.89 มีจำนวนน้อยที่สุด

ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำมีจำนวนมากทำให้เกิดความแออัด ร้อยละ 14.15 มีจำนวนมากที่สุด และรองลงมาเห็นว่าควรมีการจัดระเบียบในการควบคุมผู้ต้องขัง โดยการแยกประเภทของผู้ต้องขังให้ชัดเจนเพื่อให้มีความปลอดภัยแก่ผู้ต้องขัง และการง่ายต่อการควบคุมหรือการแก้ไข ร้อยละ 5.66

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องน้ำควรจะมีความสะดวกและมิดชิด ร้อยละ 9.43 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมากลุ่มตัวอย่างเห็นว่า อาหารในเรือนจำซ้ำซากอยากให้ปรับปรุงรายการอาหารให้มีความหลากหลาย และปริมาณเหมาะสมกับความต้องการของผู้ต้องขังแต่ละคน ร้อยละ 5.66 ควรมีการปรับปรุงบริเวณในแต่ละแดนให้มีความร่มรื่น มีที่นั่งพักผ่อน เพื่อเป็นการลดความตึงเครียดของผู้ต้องขัง ร้อยละ 4.72 ควรมีการปรับปรุงห้องนอนให้มีความสะอาด อากาศโปร่ง เย็นสบายกว่านี้ ร้อยละ 4.72 การให้บริการน้ำดื่มที่สะอาดที่พอเพียง ร้อยละ 1.89 ขาดแคลนเครื่องอุปโภค สาธารณูปโภค มีไม่พอเพียง รวมไปถึงสวัสดิการด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ร้อยละ 1.89 และมีความเห็นว่าควรมีการกำจัดพาหะนำโรคต่าง ๆ เพื่อลดการแพร่กระจายของโรค เช่น ยุง หนู แมลงสาบ อย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 1.89 มีจำนวนน้อยที่สุด

ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การส่งพัสดุสำหรับผู้ต้องขังควรมีการผ่อนปรนเรื่องน้ำหนัก และควรเพิ่มรายการที่สามารถจัดส่งมาให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ร้อยละ 16.98 มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรมีการขยายเวลาเยี่ยมญาติให้

มากกว่าเดิม เพราะบางครั้งญาติมาจากต่างจังหวัด ร้อยละ 3.77 การฝึกวิชาชีพควรจัดหาวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ภายหลังพ้นโทษและสามารถสร้างรายได้ ร้อยละ 3.77 และมีความเห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันต่าง ๆ รวมไปถึงการทำงานในเรือนจำ ถูกกดดันและบีบบังคับ ร้อยละ 1.89 มีจำนวนน้อยที่สุด

6. ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางคลองเปรม” เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ก่อนต้องโทษ สถานความผิด กำหนดโทษ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ การปรับตัวให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานไว้ 3 สมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส ไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ส่วนอาชีพก่อนต้องโทษและรายได้ก่อนต้องโทษมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การยอมรับในกระบวนการยุติธรรม มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ส่วนกำหนดโทษ และระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำไม่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ และสถานความผิดมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสังคมในเรือนจำ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การปรับตัวของผู้ต้องขังให้เข้ากับสภาพเรือนจำ ศึกษาเฉพาะกรณี เรือนจำกลางคลองเปรม ผู้ศึกษาขอเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

1. กรมราชทัณฑ์ควรมีการอบรม ส่งเสริม และพัฒนาความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่เรือนจำ เกี่ยวกับเรื่องจิตวิทยาในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง อาชญาวิทยา ทัศนวิทยา เป็นต้น เพื่อให้สามารถ นำมาใช้ประโยชน์ในการทำงาน และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมไปถึงทัศนคติเกี่ยวกับการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง ส่งเสริมการมีจริยธรรมในการทำงานเพื่อป้องกันการ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้ต้องขัง

2. กระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาและส่งเสริมให้มีการ ใช้มาตรการการลงโทษอย่างอื่นมาใช้แทนการจำคุกเพื่อลดจำนวนผู้กระทำผิดที่จะเข้าสู่เรือนจำ ลดปัญหาความแออัดภายในเรือนจำ เพื่อให้การดำเนินงานของเรือนจำทั้งในด้านการควบคุมและ การแก้ไขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. เรือนจำควรมีการจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ แก่ผู้ต้องขังอย่างพอเพียง เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเรือนจำ เช่น อาคาร สถานที่ บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น เพื่อเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด เพื่อก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี มีการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมดนตรี การออกกำลังกาย เป็นต้น รวมไปถึงการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องขัง เช่น การเพิ่มเวลาในการเยี่ยมญาติของผู้ต้องขัง การให้เยี่ยมในกรณีพิเศษสำหรับผู้ต้องขังที่มีความ ประพฤติดี เป็นต้น และ เรือนจำควรส่งเสริมการฝึกวิชาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาด แรงงาน เพื่อส่งเสริมให้เกิดรายได้ทั้งในเรือนจำและนอกเรือนจำ ส่งเสริมให้เกิดทักษะที่จำเป็นใน การดำรงชีวิตทางสังคม

4. กรมราชทัณฑ์ และเรือนจำควรมีการกำหนดมาตรการ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสม กับสถานการณ์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการผิด ระเบียบขึ้นในเรือนจำ รวมทั้งการนำกฎ ระเบียบต่าง ๆ มาใช้ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับผู้ต้องขังทุกคน

5. กระบวนการยุติธรรมควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ระหว่างเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ลดความวิตกกังวล

ลดความกดดัน สร้างความศรัทธา เชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในการทำงานของกระบวนการยุติธรรมว่าจะสามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้ต้องขังได้ เช่น การจัดกิจกรรมการให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับคดีความต่าง ๆ การปฏิบัติงานตามขั้นตอนด้วยความรวดเร็ว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในผู้ต้องขังกลุ่มอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ทำการศึกษา เช่น ผู้ต้องขังต่างชาติ ผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้ต้องขังพิการ เป็นต้น เนื่องจากผู้ต้องขังแต่ละประเภทจะมีความแตกต่างกันเพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละราย

2. ควรมีการศึกษาลักษณะที่เกิดจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเรือนจำในด้านลบของผู้ต้องขัง